

TED ANKARA KOLEJİ VAKFI ÖZEL LİSESİ

A1 DERSİ UZUN TEZİ

KUVAYİ MİLLİYE'DE TÜRK HALKININ EMPERYALİZME DİRENİŞİ

REHBER ÖĞRETMEN: Tülay Cenik Akfırat

ÖĞRENCİNİN ADI SOYADI: Berk Arda Yurdakul

ÖĞRENCİNİN DİPLOMA NUMARASI: D1129-091

SÖZCÜK SAYISI: 3720

ARAŞTIRMA SORUSU: Nazım Hikmet'in *Kuvayi Milliye Destanı* adlı yapıtının temelini oluşturan konular nelerdir ve bu konular yazar tarafından nasıl işlenmiştir?

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa Numarası</u>
1. GİRİŞ.....	1
2. EMPERYALİZM VE HALKIN DİRENİŞİ.....	3
3. VATAN SEVGİSİ VE TÜRK HALKI	7
4. SONUÇ.....	12
5.KAYNAKÇA.....	13
6. EKLER.....	14

ÖZ(ABSTRACT):

Uluslararası Bakalorya Programı Bitirme tezi olarak hazırlanan bu çalışmada “Emperyalizm” ve “Vatan Sevgisi” konularının *Kuvayi Milliye Destanı*’nda şair tarafından nasıl ele alındığı araştırılmıştır. Bu iki ögenin, çalışmaya konu olan yapıtta Kurtuluş Savaşı sürecini nasıl etkilediği, yönlendirdiği ve ne gibi sonuçlar doğurduğu ayrıntılı olarak iredelenmiştir. Bu tezin yazılma amacı da, halkın olağanüstü fedakârlığıyla, vatanseverliğiyle ve cesaretiyle kazanılan bu büyük destansı zaferin ne denli koşullar altında ve ne uğruna kazanıldığının yazınsal gerçeklikle nasıl yansıtıldığını görmektir. Bu sorunun ve konunun araştırılması ve bu araştırma sonucunda ortaya çıkacak olan tüm bilgiler, Türk insanının ne denli uğraşlar altında bağımsızlığına kavuştuğunun, asla kaybedilmemesi ve sonsuza kadar korunması gereken “*Tam Bağımsız Türkiye*”nin nasıl kurulduğunun yazınsal gerçeklikte nasıl yansıtıldığını somutlayacaktır. Bu soru araştırılırken Nazım Hikmet’in *Kuvayi Milliye Destanı* adlı yapıtı esas alınmış ve yapıt ayrıntılı değerlendirilmiş, araştırma konusuns paralel dizelerden yararlanılmıştır. Araştırma sonucunda da Kurtuluş Savaşı’nın Tüm Türk Halkı’nın gösterdiği vatanseverlik ve özverinin sonucu kazanılmasının yazınsal gerçeklikte de temel oluşturduğu görülmüştür.

Sözcük sayısı: 153

KUVAYİ MİLLİYE DESTANI

1. GİRİŞ

Nazım Hikmet'in kaleme aldığı *Kuvayi Milliye Destanı*, Türk halkının, vatanı düşman askerlerinin elindeyken, hiçbir karşılık beklemeden, büyük bir vatan sevgisiyle emperyalizm karşısında verdiği bağımsızlık savaşını anlatmaktadır. Bu çalışmada "Emperyalizm" ve "Vatan Sevgisi" konularının şair tarafından nasıl ele alındığı incelenecektir. Yapıtta bu iki ögenin Kurtuluş Savaşı süresince savaşı nasıl etkilediği, yönlendirdiği ve ne gibi sonuçlar doğurduğu irdelenecektir. Bu tezin yazılma amacı da halkın olağanüstü fedakârlığıyla, vatanseverliğiyle ve cesaretiyle kazanılan bu destansı zaferin, ne denli koşullar altında ve ne uğruna kazanıldığının yazınsal gerçeklikte nasıl yansıtıldığını belirlemektir. Bu sorunun ve konunun araştırılması ve bu araştırma sonucunda ortaya çıkacak olan tüm bilgilerle, Türk insanının ne denli uğraşlar altında özgürlüğüne, bağımsızlığına kavuştuğunu ve asla kaybedilmemesi ve sonsuza kadar korunması gereken "*Tam Bağımsız Türkiye*"nin kuruluşunun yazınsal gerçeklikte nasıl yansıtıldığını somutlamaktır.

Bu bağlamda değerlendirildiğinde incelenen yapıtta vatan sevgisi, manda (himaye), baskılara ve emperyalizme karşı verilen bağımsızlık savaşı, halkın örgütlenmesi ve her türlü zorlu koşullar karşısındaki direniş ön plana çıkmaktadır.

Nazım Hikmet Ran, destanın her bölümünde farklı bir halk kahramanını ele almış, onların yaptıklarını ve bu olaylar sırasında halkın durumunu da irdelemiştir. Vatanı için kendini feda eden ve savaşın kazanılmasını sağlayan kesimin Türk Köylüsü olduğu göze alındığında da Türk halkı üzerinde neden bu kadar durulduğu anlaşılmaktadır. Bu nedenle yazar, genel olarak Kurtuluş Savaşı sırasındaki "halk"ı incelemiştir. Halkın anlatılacağı birinci baptan önceki girişte açık bir biçimde belirtilmiştir. Şair, halkının ne kadar büyük bir katılımı bu sürece dahil olduğunu; halkı toprakta karıncaya, suda balığa ve havada kuşa benzeterek açıklamıştır. (bkz. ek 1) Nazım Hikmet, bu yapıtında ölen yüz binlerce Anadolu insanının anısına bir Anadolu kahramanlık hikayesi yaratmıştır. Daha doğrusu, Nazım Hikmet, zaten var olan bu kahramanlık hikâyesini kâğıda dökmüş ve Türk insanı için unutulmayacak ölümsüz bir yapıt yaratmıştır.

Nazım Hikmet Ran, destanın her bölümünde farklı bir halk kahramanını ele almıştır. Kara Yılan, Arhaveli İsmail, Kambur Kerim gibi Nazım Hikmet'in Anadolu halkı ve kültüründen etkilenecek yarattığı birçok karakter bulunmaktadır.

Bunlardan biri olan Adapazarlı Kambur Kerim, Kurtuluş Savaşı'nda gazi olmuş bir Anadolu gencidir. On dört yaşında fidan gibi, yaşama sevinciyle dolu bir delikanlı olarak betimlenen Kerim savaşta kırılmış bir dala döner ve onun iyileştirme çabaları boşunadır; savaş sonunda artık kambur bir insandır. (bkz. ek 2)

Şairin ele aldığı bu mücadele çocuğuyla, genciyle, kadınıyla, yaşlısıyla omuz omuza verilen, büyük bir vatanseverlik ve kahramanlık hikâyesidir. Kambur Kerim ve diğer tüm figürler, Anadolu insanından izler taşırlar. Nazım bu destanı toplumcu ve vatansever bir insan olarak Anadolu halkına ve Türk Devleti'ne armağan eder. Bu sizin eseriniz diye vurgular. “*Ateşi ve ihaneti gördük*” derken emperyalist devletlerin çirkin yüzünü gösterir.

Emperyalizme meydan okuyan Anadolu halkı en sonunda uyanmış ve korktuğu için kaçtığını değil, kaçtığı için korktuğunu anlamıştı. Tıpkı İzmirli Onbaşı gibi...

*“ Ve İzmirli Ali Onbaşı biliyordu ki;
Tavşan korktuğu için kaçmaz
Kaçtığı için korkar.” (Ran, 2002: 84)*

Türk köylüsü için “*Topraktan öğrenip kitapsız bilendir*” diyen Nazım, yaşanmışlıkların Türk köylüsünü bilgilendirdiği belirterek onları över. Destanın son bölümünde, Asya'dan başlayıp Akdeniz'e uzanan köklü tarihimize gönderme yaparak iyisiyle kötüsüyle bu memleketin bizim olduğunu açıklar. O günden bugüne değişmeyen en önemli gerçeğin birliktelik, kardeşlik ve bağımsızlık olduğunu vurgular. (bkz. ek 3)

Nazım Hikmet Ran, olayları destansı bir dille anlatırken, bunların hayal ürünü olmadığını, gerçekte yaşanmış olaylar olduğunu okura hissettirir. Genel olarak anlatılan olayların tarihinin ve yerinin verilmesi, ayrıntılarıyla nedenlerinin ve sonuçlarının anlatılması, destan boyunca aktarılanların gerçekliğini gösterme çabasının bir sonucudur. Örneğin Karayılan hikâyesinde “*İzmir 919 Mayıs'ında ve Manisa, Menemen, Aydın, Akhisar: Mayıs ortalarına Haziran ortalarına kadar.*” (Ran, 2002: 15) açıklamaları tarihsel gerçekliği ortaya koymaktadır. Bu destanda kahraman kentler, Adana, Urfa, Antep, Maraş üzerinde durulmuş ve manda ve himaye karşısındaki milli irade, bağımsızlık ruhu ve ateşi anlatılmıştır.

Nazım Hikmet Ran'ın Kuvayi Milliye destanı, Türk halkının bağımsızlık ve hürriyet özelemlerini ayrıntılarıyla yansıtan bir yapıt olmakla birlikte, Ran, diğer yapıtlarında da Türk halkının bu özelliklerini ele almıştır...

“Şairin kendine simgesel alan olarak Anadolu'yu seçmiş olan eleştirel tavrı “insanını sevmek” değerinin üzerinde yükselmektedir. “Memleketimden İnsan Manzaraları”nda Anadolu insanının ele alınış biçimi, yerel bir imgeden çıkıp tarihsel bir özne olarak “insan” imgesine dönüşerek evrensel bir niteliğe bürünmüştür.” (Aymaz, 2007:6).

Türk halkının vatan sevgisi ve emperyalizme karşı verdiği mücadele, destanın en önemli konusu olması nedeniyle, çalışmanın bundan sonraki bölümünde, “Emperyalizm” ve “Vatan Sevgisi” başlıkları altında yaşanan olaylar ayrıntılarıyla incelenecektir.

2. EMPERYALİZM VE HALKIN DİRENİŞİ

Nazım Hikmet’in *Kuvayi Milliye* adlı yapıtında, *emperyalizm* kavramı sık sık karşımıza çıkmaktadır. Anadolu halkının emperyalist devletlere karşı verdiği bu olağanüstü mücadele, daha çok halkın kendisi ele alınarak, savaşın doğurdukları ve yaşattıkları, halkın içinde anlatılmıştır. Savaşın halk üzerinde yarattığı etkiler ve halk kahramanlarının savaşın gidişatını nasıl değiştirdiği üzerinde durulmuştur. Kitabın ilk sayfalarından başlayarak halkın emperyalizme karşı verdiği mücadele aktarılmaktadır. Savaş nedeniyle halk, evini geçindirebilecek ürünü alması gerektiği hasat zamanında bile düşman devletlerine direnmek zorunda kaldığı için bu süreçte yoksulluk ve kıtlıkla savaşmıştır. “*Yani tütün kırma mevsimi, yani, arpalar biçilip buğdaya başlanırken yuvarlandılar...*” (Ran,2002: 15).

*“Ve kanlı bankerler pazarında memleketi Alaman’a satanlar,
yan gelip ölülerin üzerinde yatanlar
düştüler can kaygusuna
ve kurtarmak için başlarını halkın gazabından
karanlığa karışarak basıp gittiler.
Yaralıydı, yorgundu, fakirdi millet,
en azılı düvellerle dövüşüyordu fakat,
dövüşüyordu köle olmamak için iki kat, iki kat soyulmamak için”* (Ran, 2002: 15)

dizeleri halkın yoksulluğunu, hangi şartlarda savaşa devam ettiğini, emperyalizm yanlılarının emellerine rağmen azmini sürdürdüğünü ve iki kat köle olmamak için pes etmeden direndiğini ortaya koymaktadır.

Bir yanda emperyalizm yanlıları ülkenin topraklarını başka ülkelere satmakta, diğer yanda Türk halkı, mandacılığa, himayeye karşı köle olmamak için savaşmaktadır. Bu direnişin hangi emperyalist devletlere karşı olduğunu yaptığı ayrıntılı betimlemelerle de somutlayarak açıklayan şair, onların Anadolu topraklarını ele geçirdiğini ve kimlerin onların safında yer aldığını açıkça dile getirmektedir. Uzun dişli İngilizlerin, şapkası horoz tüylü İtalyanların ve mavi üniformalı Fransızların Anadolu topraklarını ele geçirdiğini ve bunun yanında *Kellesi büyük Mehmet Ağa ve Ballasar Ağa* olarak simgelenen toprak ağalarının düşmanların safında yer aldığını ortaya koymaktadır. Düşmanla bir olan bu feodal zihniyetle de mücadele etmek zorunda olan Anadolu halkı emperyalizme boyun eğmemiş, direnişi başlatmış ve örgütlenmiş Kuvayi Milliye birliklerini kurmuştur. (bkz. ek 4)

*"Ve çiğ gibi çoğaldı çeteler
ve köylülerden paşalar görüldü, kara donlu köylülerden,
Ve bizim tarafa geçenler oldu
Tunuslu ve Hindli kölelerden..."(Ran, 2002:16)*

Köylülerden oluşan çetelerin bir çiğ gibi büyüdüğü ve Kuvayi Milliye birliklerine dönüştüğü anlatılmaktadır. Genellikle Güneydoğu'da etkisini gösteren Kuvayi Milliye birlikleri halkın özverisiyle ve örgütlenmesiyle ortaya çıkmıştır. Bu birliklerde savaşan askerlerin çoğu belki de ömründe ilk defa silah kullanmıştır. Vatanı için çocuk, genç, yaşlı demeden eline silah alan bütün bu vatandaşlar, kendi topraklarını savunmak için ve ülkesine elinden geldiğince fayda sağlamak için savaşmışlardır. Antep'teki direnişin sembolü olarak görülen Karayılan'ın hikayesinde de bu duruma sık sık değinilmektedir. İnsanların gecesini gündüzüne katarak savaştığını net bir biçimde ortaya koymaktadır. **(bkz. ek5)**

Şair, direnişe katılan kentlerin kahramanlarını anlatırken Antep köylerinde bir ırgat olan Karayılan'dan uzun uzun bahseder. Milli Mücadele'ye katılmadan önce Karayılan bir tarla sıçanı gibi korkak olarak betimlenir. Yoksul bir Türk köylüsü olan Karayılan, at binmesini bilmez, silah kuşanamaz; ama Milli Mücadele süreci onu yiğit bir kişiliğe ve büyük bir kahramana dönüştürür. Böylelikle Kuvayi Milliye ruhunun sıradan bir vatandaşı nasıl bir kahraman haline dönüştürdüğü ve tüm olanaksızlıklara rağmen gücünü bu ruhtan aldığı anlatılır. Karayılan, bir kahramana dönüşmüştür; çünkü akan Antep'in kanıdır. Onun topraklarında yaşayan ve onun insanların kanı akmaktadır. Bu duruma kayıtsız kalmak bir tarla sıçanı olmaktan kurtulan, yaşananların farkına varan Karayılan için artık imkansızdır. **(bkz. ek6)**

Savaştan önceki durum anlatılırken yoksulluğa, çaresizliğe ve cehalete özellikle dikkat çekilir. Halkın içinde bulunduğu durumun suçlusu olmadığı vurgulanır. Karayılan hikayesinde Antep'linin yiğitliklerinden bahsedilirken bu cesur Anadolu insanının nasıl cahil bırakıldığının eleştirisi yapılır. Kuvayi Milliye ruhunda; her şeye rağmen onları harekete geçiren ve birlik olmaya iten bu gücün temelinde de esarettense ölümü yeğleyen bir anlayışla beslenen bu ruh vardır. **(bkz. ek7)**

*" Ve bir tarla sıçanı gibi yaşayıp bir tarla sıçanı kadar korkak olan,
Fırlayıp atlayınca ileri
Bir dehşet aldı Antep'lini
Seğirttiler peşince
Düşmanı tepelerde yediler
Ve bir tarla sıçanı gibi yaşayıp
Bir tarla sıçanı gibi korkak olana:
Karayılan dediler."(Ran, 2002:20)*

Tarla sıçanına benzetilen bir kişiliğin kara bir yılanı dönüşerek halka Kuvayi Milliye birliklerince önderlik ettiği ve düşmana en büyük darbeleri vurduğu görülmekte, Türk Köylüsü'nün en zayıf halkalarının bile vatan söz konusu olduğunda ne denli istekli ve ateşli bir şekilde savaştığı belirtilmektedir.

Şair emperyalist baskının geçmişe dayanan etkilerini de sorgulamaktadır. Seferberlik yıllarında da halk emperyalizmden dolayı büyük ıstıraplar çekmiştir. “ *Kafkas, Galiçya, Çanakkale, Filistin, vagon ticareti, tifus ve İspanyol nezlesi bir de İttihatçılar, bir de uzun konçlu Alman çizmesi 914'ten 18'e kadar yedi bitirdi bizi.*” (**Ran,2002: 23**). Şair, “çizme” sözcüğünü halk üzerindeki baskıyı, zorlukları vurgulayacak nitelikte kullanmıştır.

Halklar çok önceye dayanan böyle bir baskı altında yaşarken, hayatlarına zenginlik içinde devam eden ve bütün bu yaşananları hiç umursamayan gücü elinde bulunduran bir grup vardır ve bunlar üst sınıfların insanlarıdır. Nazım Hikmet burada okurda sınıfsal bir bilinç oluşturmak amacıyla verilen bağımsızlık mücadelesinde yoksulluk içinde kıvranan halkı umursamayan, sadece kendini düşünen, üst sınıfa ve yönetenlere karşı duyduğu öfkeyi de dile getirir.

*“ Ve çöp gibi kaldı çocukların boynu.
Ve lakin Tarabya'da, Pötişan'da ve Ada'da Kulüp'te
aktı Ren şarapları su gibi
ve şekerin sahibi kapladı Miloviç'in yorganına 1000 liralıkları.
Miloviç de beyaz at gibi bir karı. Bir de sakallı Halife'nin
bir de Vilhelm'in bıyıkları ”* (**Ran,2002: 23**)

Bu mücadelenin sınıfsal boyuntuna da dikkat çeken şair, varsıl ile yoksul arasındaki eşitsizliği belirgin bir şekilde göstermektedir. Burada şair, yoksulluktan boyunları çöp gibi kalan çocuklara karşın ren şarapları içen ve emellerini bir bir gerçekleştirmenin gururuyla keyif süren İtilaf Devletleriyle birlik olan yönetenleri işaret eder. Bu sırada daha önceden de bahsedildiği gibi, meydanda ülkeyi kurtarmak için çaba sarf eden bir padişah bulunmamaktadır. Bunun yerine rahatını bozmayan ve tahtının başında oturmak için her türlü durumu kabul eden bir halife bulunmaktadır. Tabi, bu Almanya'nın lideri Vilhelm için de geçerlidir.

Burada Miloviç'in beyaz at gibi bir karıya benzetilmesi, işin içinde rüşvetin, çıkar ilişkilerinin de bulunduğunu ortaya koymaktadır. Şekerin sahibi olarak bahsedilenler maddi açıdan güçlü kişilerdir ve bunlar emperyalist emellerle ve ülkeyi ele geçirmek uğruna Miloviç adıyla simgelenen bu işbirlikçileri kullanmış ve amaçlarına bir adım daha yaklaştırmışlardır. Çünkü Miloviç'in ki Miloviç adlı şahıs büyük ihtimalle Osmanlı'nın maddi açıdan önde gelen isimlerini ya da düşmanın emperyalist emellerindeki işbirlikçilerini simgelemektedir) ülkeyi

kurtarmak gibi bir derdi bulunmamaktadır. Onların tek derdi kendi konumunu güçlendirmek ve rahatlarını bozmadan yaşamlarını sürdürmektir. Nazım Hikmet bu olayları ironiler ve göndermeler kullanarak anlatmıştır. Sakallı Halife'nin ve Vilhelm'in bıyıkları tabiri de bu iki liderin de bütün bu olayları desteklediğini ve işin içinde olduklarını ortaya koymaktadır.

Şair, emperyalizme karşı verilen mücadelenin bizim ulusumuzla sınırlı olmadığını, emperyalizme karşı verilen mücadelenin tüm ezilen halkların mücadelesi olduğunu hatırlatır.

“ Biz ki İstanbul şehriyiz, Fransız, İngiliz, İtalyan, Amerikan bir de Yunan bir de zavallı Afrika zencileri yer bitirir bizi bir yandan, bir yandan da kendi köpek dölllerimiz : Vahdettin Sultan, ve damadı Ferit ve İngiliz muhipleri ve Mandacılar”(Ran, 2002:24) dizeleriyle Devletin başkenti İstanbul'un ve tabii ki tüm ezilen devletin, emperyalizm, manda ve himaye tarafından ne denli sömürüldüğü belirtilmektedir. Bütün bu olanlara ek olarak varlıklı kesimin Amerika hayranlığı da Erzurum Kongresi sırasında gelen telgraflarda açıkça görülmektedir. “ Vahşi Filipin'i bile adam ettik Amerika ne olacak, biz de on beş, yirmi sene zahmet çekeriz, sonra Yeni Dünyanın sayesinde istiklali kafasında ve cebinde taşıyan bir Türkiye vücuda geliverir” (Ran, 2002: 27) Bu anlayış, canı pahasına savaşıyor bu halkı yok saymış ve gelecekle ilgili emperyalist umutlarını dile getirmekten çekinmemiştir. Maddi açıdan direnişi desteklemesi gereken insanların bu düşünceleri de halkın bu savaşta tek başına olduğunu acı bir şekilde ortaya koymuştur. Halkı bu direnişte tek başına bırakan İstanbul'da yaşayan hanımlar, beyler ve paşaların halkına ve Milli Mücadeleye olan yabancılığı; tül perdeler, apoletler, kravatlar, şişeler, pamuk gibi eller, çıtı pıtı diller sözcükleriyle vurgulanır.

Bağımsızlığa inanmayan bu insanlar, ihanetleri yetmezmiş gibi, Erzurum Kongresi'ne ve Sivas Kongresi'ne Amerikan gazeteci getirmiş ve Erzurumlulardan, Sivaslılardan çok bu Mr.Brown'a güvenmiştir. Mandanın Türkiye'yi ileri taşıyacağını ve kurtaracağını savunmuşlardır. Kendi ulusunun halkını cahil ve gereksiz bulmuş, geniş kafalı diye yorumladığı Amerikanın ülkelerini refaha taşıyacağını düşünmüşlerdir. Fakat tüm bu olumsuzluklara rağmen Kongre'den “Ya İstiklal Ya Ölüm” kararı çıkmış ve “Tam Bağımsızlık” düşüncesi tekrar ortaya konulmuştur. (bkz. ek8)

Savaş sürecinde Türk halkının kabusu olan emperyalizm, Türk köylüsünün ve şerefli paşaların ve Mustafa Kemal'in önderliğinde verdiği vatansever savaş sonucunda yenik düşmüş ve galip gelen tam bağımsız özgür Türkiye olmuştur. Kaybeden emperyalist güçlerdir; ama bu işten asıl zararlı çıkan ne için orada olduğunu dahi bilmeyen Teselyalı Çoban Mihail'dir. “ Yaralı bir düşman ölüsüne takıldı Nurettin Eşfak'ın ayağı. Nurettin dedi

ki : “ *Teselyalı Çoban Mihail,*” Nurettin dedi ki : *Seni biz değil, buraya gönderenler öldürdü seni... ”. (Ran,2002: 88)*

Kuvayi Milliye Destanı aslında emperyalizme karşı verilen savaşın destanıdır. Nazım Hikmet bu destanla ulusaldan evrensele ulaşmak ister ve tüm ezilen uluslara başarabilecekleri mesajını vermiştir.

3.VATAN SEVGİSİ VE TÜRK HALKI

Anadolu’da yaşayan halkın vatanseverliği ve bağımsızlık uğruna verdiği savaş Kurtuluş Savaşı’nın kazanılmasını sağlayan en önemli öge olarak yorumlanabilir. Nazım Hikmet’in *Kuvayi Milliye Destanı*’nda, bütün önemli ve hayati meseleler Türk halkı tarafından gerçekleştirildiği ve tüm zor şartlara rağmen savaşın, Türk ulusu sayesinde kazanıldığı vurgulanmıştır. Bu savaşta ortada tek bir amaç bulunmamaktadır, o da Tam Bağımsız hür Türkiye umududur. Türk halkının da bunun dışında hiçbir çıkarı ya da amacı bulunmamaktadır. Kitapta da belirtildiği gibi “Kazım” savaştan önce de Kartal’da bahçivandı, savaştan sonra da Kartal’da bahçivan olmaya devam etmiştir. Halkın maddi bir kazancının olmaması gibi büyük kayıpları da vardır. Örneğin Kerim savaştan önce kuvvetli bir adamdır, savaştan sonra kambur kalır. Arhaveli İsmail emanete ihanet etmemiş ve kendini vatani için feda etmiştir.

Kurtuluş Savaşı’nın halkın vatanseverliği sayesinde kazanıldığı daha kitabın ilk sayfalarından anlaşılmaktadır. Giriş bölümünde “onlar” diye anlatılan Türk halkıdır ve “ *korkak, cesur, cahil, hakim ve çocukturlar, ve kahreden yaran ki onlardır, destanımızda yalnız onların maceraları vardır*” (Ran,2002: 11) “ Emperyalizm” bölümünde anlatıldığı gibi halk yalnız düşman askerleriyle değil aynı zamanda kendi vatandaşlarıyla da savaşmak zorundadır. Bu nedenle de Kuvayi Milliye ruhu oluşturulmuş ve birçok insanın birlik olmasıyla direniş başlatılmıştır. Halkın kendi kendisini örgütleyerek vatani uğruna savaştığı belirtilmiştir. Bu örgütlenmede, halkın, savaşa sadece mühimmat ve silah değil, aynı zamanda geçmişlerini taşımaları temel olmuştur. Zaten Kuvayi Milliye ruhunun oluşumundaki en büyük etkenlerden biri de bu ortak geçmiştir. Bu insanları bir araya getiren, aynı vatan toprağında yaşanan ortak anıdır, vatan sevgisidir. “ *Şimdi büyük sırlarını götürüyorlardı Şimdi, denizde bir insan sesinin ve demirli şileplerin kederlerini... karanlık suda Amerikan taretlerinin önünden akıp küçük kurnaz ve mağrur gidiyorlardı Karadeniz*” (Ran,2002: 50)

Üçüncü bapta anlatılan Arhaveli İsmail’in hikayesi, Türk köylüsünün vatani için canını sakınmadığının kanıtıdır. Arhaveli İsmail her türlü engele karşın ölümü göze alarak emaneti

istenen yere ulaştırmış ve kendisini vatani için feda etmiştir. Dördüncü bapta Nurettin Eşfak'ın mektubu da “ Öyle günlerde yaşıyoruz ki ben bir iř yapabildim diyebilmek için : hep alnının ortasında duyacaksın ölüümü” (Ran,2002: 47) ölüümü bu kadar yakından duyumsayan halkın ne kadar büyük bir özveriyle hareket ettiği ve umudunu yitirmediği belirtilir. “Meclisin önüne doğru iniyorlar, istasyona gidecekler. Ve türkü söylerken her nedense her zaman yaptığı gibi, sesini incelterek marş okuyor genç Türk köylüsü “ Ankara'nın taşına bak, gözlerimin yaşına bak..”(Ran,2002: 48). Yine Nurettin Eşfak'ın Türk köylüsü hakkında yazdığı şiirde halkın kararlılığı bir kez daha vurgulanır.

“Topraksız öğrenip, kitapsız bilendir. Hoca Nasreddin gibi ağlayan, Bayburtlu Zihni gibi gülerdir...
Bunu dediler mi, İsrail” sürünü urur, mahlukat yerinden durur”, toprağın nabzı başlar
onun nabızlarında atmağa. Ne kendi nefisini korur, ne düşmanı kayırır, “ Dağları yırtıp ayırır, kayaları kesip
yol eyler abihayat akıtmağa...” (Ran,2002: 49).

Savaş sırasında Türk köylüsü ortaya çıkan her sorunu çözmek için büyük çaba harcamakta ve canını dişine takarak görevini tamamlamaya çalışmaktadır. “ Bir aletle bir insanın hikayesi”nin anlatıldığı bapta, i lastik patlayınca Ahmet sorunu çözmek için her yola başvurmuştur. “ Soyundu, ceket, külot, pantol, don, gömlek ve kalpak ve kırmızı kuşak, Ahmet'i postalları üstünde çırılçıplak bırakarak diş lastiğin içine girdiler, şişirdiler” (Ran,2002: 77) sözleri Türk köylüsünün azmini ve çabasını somutlar. “ Hiçbir zaman böyle merhametli bir ümitle sevmeydi hiçbir insan hiçbir aleti ...” (Ran,2002: 77)

Savaş sırasında Türk köylüsü ortaya çıkan her sorunu çözmek için büyük çaba harcamakta ve canını dişine takarak görevini tamamlamaya çalışmaktadır. “ Bir aletle bir insanın hikayesi”nin anlatıldığı bapta, i lastik patlayınca Ahmet sorunu çözmek için her yola başvurmuştur. “ Soyundu, ceket, külot, pantol, don, gömlek ve kalpak ve kırmızı kuşak, Ahmet'i postalları üstünde çırılçıplak bırakarak diş lastiğin içine girdiler, şişirdiler” (Ran, 2002: 77) sözleri Türk köylüsünün azmini ve “ Hiçbir zaman böyle merhametli bir ümitle sevmeydi hiçbir insan hiçbir aleti ...” (Ran, 2002: 77)

Türk köylüsünün her türlü engele göğüs gerdiği son bapta da etkileyici tümcelerle karşımıza çıkmaktadır. “ Yedinci, Mehmet oğlu Osman'dı. Çanakale'de, İnönü'nde, Sakarya'da yaralandı ve gözünü kırpmadan daha bir hayli yara alabilir, yine de dimdik ayakta kalabilir” (Ran, 2002: 84) Yazar, halktan sık sık övgüyle bahsederek Türk köylüsünün dayanıklılığını ve vatanseverliğini göstermektedir. Bunun yanında, son bapta bahsedilen harp süresince hava koşulları da herhangi bir kişi için çok büyük problemler çıkartabilecek niteliktedir. “ İbrahim,

korkmıyacaktı bu kadar bembeyaz dişleri böyle tıkırdayıp birbirine böyle vurmasalar. Ve İzmirli Ali Onbaşı biliyordu ki : tavşan korktuğu için kaçmaz, kaçtığı için korkar” (Ran, 2002: 84) sözleri de hava koşullarının ne kadar zorlayıcı olduğunu göstermektedir. Buna karşı İzmirli Ali Onbaşı'nın yüreklendirici ve yiğit sözleri askerlerimizi kamçulamaktadır. Savaş sırasında askerlerin ne kadar istekli olduğu ve görevlerini en iyi şekilde yerine getirdiği “ *On İkinci Piyade Fırkası. Gözler karanlıkta uzakta. Eller yakında, mekanizmalar üzerinde. Herkes yerli yerinde.”(Ran, 2002: 84)* sözleriyle görülmektedir. Buna karşın savaşın yarattıkları ve ardında bıraktığı izlerde acı bir şekilde görülmektedir.

“Çukurova beygiri kuyruğunu karanlığa vuruyordu : dizkapaklarında kan, kantarmasında köpük... Ve sarkık, siyah bıyıklı süvari ellerinin tersiyle yüzünü örttü. Karşı dağlar ardında, düşman elinde kalan bir başka horoz vardır : baltaibik, sütbeyaz bir Denizli horozu.

Düşmanlar herhal onu çoktan kesip çorbasını yapmışlardır.” (Ran, 2002: 85)

sözleri savaşın arkasında bıraktığı acıyı, vahşeti ve hüznü ortaya çıkarmaktadır. Fakat bu acılar, bunca hüznün vatan için yaşanmıştır ve vatana can fedadır. “ *ve vatan uğrunda, yani, toprak, hürriyet için ölebilmek kabiliyetleriyle Birinci ve İkinci ordular baskına hazırıldılar.” (Ran, 2002: 87)* sözleri de savaşın vatan için verildiğini göstermektedir.

Şimdiye kadar “ Türk Köylüsü” başlığı altında anlatılanlar hep erkeklerin kahramanlıkları üzerinden yola çıkılarak verilmiştir. Fakat, Kurtuluş Savaşı'nın kazanılmasındaki en önemli unsurlardan biri de kadınlarımız ve çocuklarımızdır. Erkekler savaşırken cepheye kağnıyla mermi taşıyan, öküz olmadığı için öküzün yerini alan -*ayın altında dönen iki tekerlek olan-*, kadınlarımızdır.

“ Ve kadınlar, bizim kadınlarımız : korkunç ve mübarek elleri, ince, küçük çeneleri, kocaman gözleriyle anamız, avradımız, yarımız ve sanki hiç yaşamamış gibi ölen ve soframızdaki yeri öküzümüzden sonra gelen ve dağlara kaçıp uğruna hapis yattığımız ve ekinde, tütünde, odunda ve pazardaki ve karabasana koşulan ve ağıllarda ışıltısında yere saplı bıçakların oynak, ağır kalçaları ve zilleriyle bizim olan kadınlar, bizim kadınlarımız” (Ran,2002: 71-72)

sözleri kadınların önemini vurgulamakta ve kendini vatani ve ailesi için adanmış, hiç yaşamamış gibi ölen kadınları açıklamaktadır.” Soframızdaki yeri öküzümüzden sonra gelen “ tümcesi de kadınların maruz kaldığı ve hak etmediği halde ne kadar değersiz görüldüğünü simgelemekte ve belki de buna neden olanlara sitem edilmektedir. “ *Kağnıların ve hartuçların peşinde harman yerine kehribar başaklı sap çeker gibi aynı yürek ferahlığı, aynı yorgun alışkanlık içindeydiler. Ve on beşlik şarapnelin çeliğinde ince boyunlu çocuklar*

uyuyordu.” (Ran,2002: 72) sözleri de kadınların çalışkanlığını ve çocukların da savaşan paylarını aldıklarını göstermektedir. Daha önce de belirtilen, savaş nedeni olarak tanımladığım anılar ve hatıralarla ilgili açıklamalar, kitapta Türk kadınları için ayrılmış bölümde de vurgulanmıştır. “ *Gecenin içinde toprak, gecenin içinde rüzgar. Hatıralara bağlı, hatıraların dışında, gecenin içinde* “ (Ran,2002: 73) cümlesi savaşın, vatan toprakları içerisindeki hatıraları korumak ve yeni hatıralar yaratmak için verildiğini ortaya koymaktadır.

Nazım Hikmet Ran, son bapta İstiklal Marşı'nın yazarı Mehmet Akif Ersoy'dan da övgüyle bahsetmiştir. Fakat Mehmet Akif'e katılmadığı bir nokta vardır. O da savaşın Hakk'ın vaadleriyle değil, Türk Milleti'nin azmiyle, vatanseverliğiyle ve cesaretiyle kazanıldığıdır. “ *Akif, inanmış adam, fakat onun, ben, inandıklarının hepsine inanmıyorum. Mesela bakın : “ Gelecektir sana vaadettiği günler Hakkın.” Hayır, gelecek günler için gökten ayet inmedi bize. Onu biz, kendimiz vaadettik kendimize*” (Ran,2002: 86) dizeleri, savaşın Türk halkının geleceğini kendi gücüyle, kendi azmiyle vaadettiğini açıklamaktadır.

Vatan sevgisi ve Türk Köylüsü başlıklı bölümde savaşın sebeplerini ve Türk Köylüsü'nün ne uğurda savaştığını çok etkili bir şekilde açıklaması nedeniyle, kesinlikle üstünde durulması gereken ve belki de tüm anlatılanları özetleyen şu dizelere yer vermek gerekir.

*“ Dört nala gelip Uzak Asya'dan Akdeniz'e bir kısrak başı gibi uzanan
bu memleket bizim.*

*Bilekler kan içinde, dişler kenetli,
ayaklar çıplak ve ipek bir halıya benziyen toprak,
bu cehennem, bu cennet bizim.
Kapansın el kapıları, bir daha açılmasın,
yok edin insanın insana kulluğunu, bu davet bizim...*

*Yaşamak bir ağaç gibi tek ve hür
ve bir orman gibi kardeşçesine, bu hasret bizim ... “ (Ran,2002: 90)*

Şair, bu memleketin, bu cennetin, bu cehennem, bu davetin, iyisiyle kötüsüyle, her yönüyle bu toprakların ve içinde barındırdığı hatıraların, yaşanmışlıkların bizim olduğunu, bunların da bir orman gibi kardeşçesine ve bir ağaç gibi tek ve hür yaşanması gerektiğini açıklamakta ve Kurtuluş Savaşı'nın kazanılmasının bize ne kattığını ortaya koymaktadır.

Bütün bu anlatılanlar, Türk halkının kahramanlığının yanında, sönük kalmaktadır. Çünkü asıl destanı onlar yazmış, şu anda özgür bir şekilde yaşıyorsak, bunu onlar sağlamıştır.

*“ Ve biz de burda bitirdik destanımızı.
Biliyoruz ki layığınca olmadı bu kitap,
Türk halkı bağışlasın bizi,
onlar ki toprakta karınca,
suda balık,
havada kuş kadar çoktular ;*

korkak,

cesur,
cahil,
hakim
ve çocukturlar
ve kahreden
yaratan ki onlardır,
kitabımızda yalnız onların maceraları vardır ...” (Ran,2002: 91)
dizeleri bu savaşın halk sayesinde kazanıldığını kanıtlamaktadır.

4. SONUÇ

Nazım Hikmet'in *Kuvayi Milliye Destanı* adlı yapıtında, Kurtuluş Savaşı sırasında Türk halkının ne denli zor şartlar altında, hayatlarını hiçe sayarak " Tam Bağımsız Hür Türkiye" umuduyla emperyalizme karşı verdiği mücadele anlatılmıştır. Bu denli büyük bir zafer ancak Mustafa Kemal'in ideallerinin Türk halkıyla birleşmesi ile kazanılabileceği mesajı verilmiştir. Gerçekten birlik olmuş ve varını yokunu ortaya koyan bir Türk ulusunun, karşısında hiçbir düzenli ordunun duramayacağı vurgulanmıştır. Çünkü Türk topraklarına göz koyan bu devletlerin emperyalist ve faydacı emelleri bulunmaktadır ve bunlar büyük devletleri yönetenlerin kişisel çıkarları olduğunu belirtir. Buna karşın Türk ulusunun bu mücadeleyi vermesinin sebebi; geçmişini, bugününü ve geleceğini barındırdığı, gönülden sevdiği topraklarını kurtarmak, evini, ocağını, ailesini kurtarmaktır. Bu durum da savaştaki iki cephe arasındaki zihniyet farkını ortaya koymaktadır. Halkın ve halkın içinde kahramanların ve Mustafa Kemal Atatürk'ün önderliğinde verdiği mücadelenin özünde emperyalizme karşı duruş vardır. Emperyalizm bu insanların yüzyıllardır süre gelen bağımsızlığına göz dikmiştir. Emperyalist güçleri tanımayan bir halk için bu durum direnç geliştirmeleri için yeterli bir sebeptir. Bu direncin kaynağını, verdikleri mücadeleden alan halk tüm zor koşullara, yoksulluğa, emperyalist güçlerle işbirliği yapanlara karşın Kuvayi Milliye birliklerini oluşturarak zafere ulaşmıştır. Vatan Sevgisi'ni en kutsal değer sayan genç, yaşlı; kadın, erkek herkes ölümü göze alarak üzerine düşen sorumluluğu fazlasıyla yerine getirmiş ve esir düşmektense ölmeyi yeğ tutmuşlardır.

Bu tezin yazılma amacına uygun olarak, yapılan araştırmaların sonucunda bu destansı zaferin, halkın olağanüstü fedakârlığıyla, vatanseverliğiyle ve cesaretiyle Tam Bağımsız Türkiye'nin oluşumunu sağladığı görülmüştür.

Eğer bu konu hakkında yeni bir çalışma ve tez yapılması gerekirse, Türk Köylüsü'nün savaş sırasındaki maddi ve manevi olanaksızlıklarının köylü üzerindeki etkisi ve bunun savaşa nasıl yansıdığı daha ayrıntılı bir şekilde irdelenebilir.

5. KAYNAKÇA

Ateş, Serap. Nazım Hikmet'in Fikirleri Yapıtları ve Türk Toplumsal Yaşama Katkıları, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Malatya: 2007.

Aymaz, Göksel. Sanatsal Üretimin Toplumsal Oluşumu- Nazım Hikmet'in "Memleketimden İnsan Manzaraları" örneği-, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, İstanbul: 2007

Ran, Nazım Hikmet. Kuvayi Milliye Destanı, 14. Baskı, YKY Yayınları, İstanbul: 2010

6.EKLER

EK 1: “Onlar ki toprakta karınca, suda balık, havada kuş kadar çokturlar; korkak, cesur, cahil, hakim ve çocukturlar, ve kahreden yaratan ki onlardır, destanımızda yalnız onların maceraları vardır”(**Ran, 2002: 11**)

EK 2:

“ Adapazarlıydı Kambur Kerim

...
335'te Kerim Eskişehir'e gitti, Mektebe, teyzelerin ve dayısına
Dayısı şimendiferde makinisti. Düşman elindeydi Eskişehir.
Kerim 14 yaşındaydı, kamburu yoktu.
Dümdüz, fidan gibi ve dünyaya meraklı bir çocuktu...

...
Usta, ovdu Kerim'i bayıltıncaya kadar.
Sonra, zifte koydu bu kırılmış dal gibi çocuk gövdesini,
Yirmi gün geçti aradan.
Ve sonra bir ikindi vakti çıktı ziftin içinden
Kerim'i kambur çıkardılar.”(**Ran, 2002: 29-30-31**)

EK 3:

“Dörtnala gelip Uzak Asya'dan

Akdeniz'e bir kısrak başı gibi uzanan
Bu memleket bizim.

Bilekler kan içinde, kişiler kenetli, ayaklar çıplak
Ve ipek bir haliya benzeyen toprak,
Bu cehennem ve bu cennet bizim

Kapansın el kapıları, bir daha açılmasın,
Yok edin insanın insana kulluğunu,
Bu davet bizim...

Yaşamak gibi bir ağaç gibi tek ve hür
Ve bir orman gibi gardeşçesine,
Bu hasret bizim...”(**Ran,2002: 90**)

EK 4:

“ Yeşilirmak, Kızılırmak, Gültepe, Tilbeşar ovası gördü uzun dişli İngiliz'i, ve Aksu'yla Köpsü Karagöl'le Söğüt Gölü... şapkası horoz tüylü İtalyan'ı gördü ve Çukurova, kıyasıya düzlük, uçurumlar, dağlar, yamaçlar, dağlar kıyasıya ve Seyhan ve Ceyhan ve kara gözlü Yörük kızı gördü mavi Üniformalı Fransız'ı Ve devam ettik ateşi ve ihaneti görmekte....Ballasar Ağa'dan Kellesi Büyük Mehmet Ağa'ya kadar, düşmanla birlik oldular.”(**Ran, 2002: 16**)

EK 5:

“kısık gözleri
Seyrek sakalı,
Hafif makineli tüfeğiyle dağlarda bir başına dolaştı,

*Ve sabahleyin ve öğle sığağında ve akşamüstü
Ve ay ışığında ve yıldız alacasında geceleyin,
Ne zaman sıkışsa bizimkiler,
Peyda oluverdi, yerden biter gibi o
Ve ateş etti
Ve düşmanı dağıttı
Ve kayboldu dağlarda yine”(Ran, 2002: 17)*

EK 6:

*“Ateşi ve ihaneti gördük.
Dayandık, dayandık her yanda,
Dayandık İzmir’de, Aydın’da,
Adana’da dayandık,
Dayandık, Urfa’da, Maraş’ta, Antep’te...
Antep sıcak,
Antep çetin yerdir
Antepliler silahşör olur.
Antepliler yiğit kişilerdir
Karayılan
Karayılan olmazdan önce
Antep köylüklerinde ırgattı”(Ran, 2002:17)
“Belki rahatsızdı, belki rahattı, bunu düşünmeye vakit bırakmıyordular, yaşıyordu bir
tarla sıçanı gibi ve korkaktı bir tarla sıçanı kadar.
Yiğitlik atla, silahla, toprakla olur, onun atı, silahı, toprağı yoktu.
Boyun yine böyle çöp gibi ince ve böyle kocaman kafalıydı Karayılan Karayılan
olmazdan önce”(Ran, 2002: 18)*

*“Düşman Antep’e girince
Antepliler onu
Korkusunu saklayan bir fıstık ağacından
Alıp indirdiler
Altına bir at çekip
Eline bir mavzer verdiler...
Düşman şarapnel döküyordu,
Toprağı kökünden söküyordu.
Düşman tutuşturdu tepeleri
Akan: Antep’in kanydı”(Ran,2002: 18)*

EK 7:

*“ Antep sıcak antep çetin yerdir
Antepliler silahşör olur
Antepliler yiğit kişilerdir. Fakat düşmanın topu vardı.
Ve ne çare, kader
Düz ovayı Antepliler
Düşmana bırakacaklardı.
“Karayılan” olmazdan önce*

*Umurunda değildi Karayılan 'ın
Kıyamete dek düşmana verseler Antep 'i
Çünkü onu düşünmeğe alıştırmadılar
Yaşadı toprakta bir tarla sıçanı gibi,
Korkaktı da bir tarla sıçanı kadar.
Siperi bir gül fidanıydı onun, gül fidanı dibinde yatıyordu ki yüzükoyun
Ak bir taşın ardından
Kara bir yılan çıkardı kafasını ”(Ran, 2002:19)*

EK 8:

*“ İstanbul'da hanımlar,beyler,paşalar,
Tül perdeler, kravatlar, apoletler, şişeler,
Çıtı pıtı dilleri ve pamuk gibi elleri
Ve biçare telgraf telleri
Devretmek için Amerika'ya Anadolu'yu
Şöyle diyorlardı Erzurum'dakilere:
Bizi bir başımıza bıraksalar
Tarafgirlik ve cehalet
Ve çok konuşmaktan başka müspet bir hayat kuramayız
İşte bu yüzden Amerika çok işimize geliyor.
Filipin gibi vahşi bir memleketi adam etti Amerika...
4 Eylül 1919'da toplandı Sivas Kongresi,
Ve 8 Eylül'de
Kongrede bu sefer
Yine ortaya çıktı Amerikan Mandası..
Ve İstanbul'dan gelen bazı zevat,
Sapsarı yılgınlıklarıyla beraber ve ihanetleriyle birlikte
Bir de Amerikan gazeteci getirmiştiler
Ve Erzurumlulardan ve Sivaslılardan ve Türk milletinden çok işte bu Mister Bravn'a
güveniyorlardı” (Ran, 2002: 27)*